

(המשך טעמוד 6)

חשיבות עולמית. אולם בשבוע שעבר קרה שם דבר כזה.

האסון הוא שאיש אינו יודע בדיוק מה קרה. הדבר היה שריו כבוד כמנס. הפרטים הידועים: הצירות הישראלית שכרה את המסעדה כולה באחת הערבים לשלוש שעות, שילמה תמורת זהו 60 ל"ש (כ־300 ל"י). היא ביקשה להכין 150 ארוחות (מרק מלוגים, תרנגולות, עוגות טחוחים, יין). המסעדה שכרה במיוחד סבי חים ומלצרים נוספים.

מדור הרביילות. בשעה היעודה באו בדיוק שבעה גברים ושש נשים, כולם דיס-לומטיים, ביניהם תורכים וסניגים. לבצל הסט-עדה באו כמי שהשיחות הן על רמה דיפלומטית כה גבוהה, שאי אפשר היה לארוחים אף לתת את שמם. רק שם המארח נודע: משה בריטל, נספח לענייני עבודה של צירות ישראל בלונדון, האיש המופיע במקום האחד-רון ברשימה הרשמית של עובדי הצירות. הסוד היה כה כמסוד עד שאסור היה אפילו לצלם. אולם צלם לונדוני זריו הצליח בכל זאת לצלם את המאורע ההיסטורי. למחרת היום הופיע הצילום, בתוספת רשימה, פיקאני-סית מאד, בעתון הלונדוני הסנציוני דיילי סקטש, בעל מאות אלפי הספסים. מקום הפר-סום: עמוד הרביילות. הכותרת: נשים היו שותפות לסודות מסביב לשולחן של מר בריטל.

הוסיף כתב הרביילות: "...בכל זאת אנחנו חושבים שווה דרך מורה לנהל ועידה סודית ביותר. האם לציריות אלה אין חרדי-אוכל?"

ארוחי ישראל היו רשאים להוסיף כמה שאלות משלהם. למשל: מה היתה חשי-בויה הדיפלומטית של ארוחה, שעלתה למ-שלם המסים הישראלי לפחות אף ל"י בדי-ביוז? או: מהי עבודתו של הנספח לענייני עבודה?

חינוך

התעוררות

"המורה, המורה, את תלמידי אותנו בשנה הבאה?"

"אינני יודעת, דני. אינני יודעת..." שיחה מסוג זה התנהלה השבוע במאות כניסות ברחוב. לא היה בה שום דבר מיוחד, פרט לאחד: הדברים נאמרו יומיים לפני התחלת שנת הלימודים.

אותה שעה הוזנב תור ארוך לפני משרד מפקחי בתי-הספר בקריה. לא היה זה תור של עקרות בית לדגים או לקרה, אלא תור של מורות, בנות כל הגילים, שביקשו לדעת אם ביום הראשון, עם חזור רבבות התל-מידים לספסלי הלימודים, תהייה מורות או מחוסרות עבודה.

היה זה השלב האחרון של פרשת הת-עללות שמעטות היו כדוגמתן בארץ. היא התחילה שעה שמטר משרד החינוך והתרבות הודעות-פיטורים אלפי מורות, בסוף שנת הלימודים האחרונה. היה ברור כי בלעדי רוב המורות האלה אי אפשר היה כלל להמי-שיך בלימודים, וסגן-מנהל המשרד, אברהם ארנון, אף הודיע רשמית שקיים מחסור במורים. המסקנה ההגיגית היתה כי הודעות

הפיטורים באו לשמש מטרה מיוחדת במינה: לחסוך את תשלום המשכורות למפוטרות בחודש החופש, לשלם להן במקום זה מש-כורת של חודש אחד, כפיצויים. היה זה תמרון מתוכנן מאד, שכל סוחר מפוקפק היה מקנא בו. אולם שאלה גדולה היא אם תמרון זה היה נאה למשרד הממי-שלי שתפקידו להרביץ תורה.

כמו אל כלבים. משך חדשים וחצי של חופש חיו אלפי המורות באחיה של אי-יודאות נוראה. אף אחת מהן לא יכלה לתכנן את חייה. אחדות, שהיתה להן אפי-שרות להסתדר בהוראה בקיבוצים, לא יכלו להחליט, מאחר שלא ידעו מה סיכוייהן לת-זור לכיתותיהן הקודמות בעיר. אחרי חד-שיים של "חופש" כזה היו מורות רבות קרובות להתמוטטות עצבים.

לבסוף, ימים מעטים לפני סיום החופש, הודיע משרד החינוך שיקבל את רוב המפ-טרות חזרה לעבודה. אולם ההוראה לא היו ברורות, ואלפי מורות לא ידעו, עד הרגע האחרון, במש, אם התקבלנה ואם לאו. טראגי ביותר היה גורלן של הצעירות שגמרו רק השנה את הסמינריון, ולא נכנסו עדיין להור-אה: להן הודיעו במפורש כי לא תתקבל-נה לעבודה. אחרי שהתכוננו משך שנים למק-צוע, אחרי שמנהיגי המדינה קראו להן לר-אות בו שליחות, נאלצו לחפש עבודה מא-הוריי מכונית-כתובה במשרד. הקאריירה שלהן בהוראה באה למעשה לקצה עוד לפני שהת-חילה לימודיהן היו מבובזים.

אמרה מורה ממורמרת, שלא ידעה אם נתקבלה לעבודה ואם לאו: "משך שנים התלוננו באוזני המורים החתיקים בבית-הספר שלנו שהמורים החדשים לא שויים כלום, שאיננו מתמסרים לעבודה כמו שהם, החתיקים, עשו כשהיו צעירים. אבל איך אפשר לדרוש ממורים להאות בהוראה ייעוד בחיים, אם מתייחסים אליהם כאל כלבים מצורעים?"

מעונים

הם לקחו את אבא

לפני שבוע שנים נדהם הישוב לשמע הידי-עה כי גאולה כהן, קריינית לחי, שוחררה מבית הסוהר עליידי קבוצת-לוחמים ערבית של לחי. הישוב לא ידע מי ניצח על הפ-עולה, אולם האנגלים ידעו: הם אסרו את עבד-אל-סלאם אברגוש, הושיבו אותו בבית-הסוהר ועינוהו קשות.

השבוע באו כמה מידי אברגוש אל אשתו של עבד-אל-סלאם, המוחזק במעצר אדמי-ניסטראטובי ללא דין ודין בכפר מגד-אל-כרום ליד נצרת, בעתן משעים שאיש אינו טוען שביצע אותם. כשקמה האשה, כמיטב המסורת הערבית, הלגיש קפה למבקרים: נשמע לפתע קולו של בנה בן השלוש: "אמא, אל תתני קפה ליהודים. הם לקחו את האבא שלי..."

למחרת היום שמעו עבד-אל-סלאם ואשתו בשורה שרוממה את לבם של מאות אלפי אזרחי המדינה, נטעה בהם מחשבה אמונה יחירת בצדקו וביושרו של מוסד אחד במ-דינה: בית הדין הגבוה לצדק.

צחוק בצד...

כיבוש השאגה

מתחת למגדלים הירוקים, הדומים לבצלים צנקים, של הבנין שהיה פעם כנסייה רוסיית, הצטופפו עשרות רבות של ערבים, בכפיות ובתרבושים עטופים-לבן, שוחחו בלחשי הם חיכו לעורך-דינם, של איבעת העצורים, שמואל תמיר, שכמעט אחר: לרגל העליה ל-הר ציון היה עליו לעבור מאה מכוניות בדרך.

ספירת לחי. לבסוף הכריז שמש מנומר גם, שפקח את עיניו בקושי: בית המשי-פט. יעקב אולשן, שלמה-זלמן חשין ומנחם זילברג, נכנסו בגלמיותיהם השחורות. לעתים רחוקות רבצה אחיות כה כבדה על שכמם. אחרי דבריו החריפים כחומצה של תמיר, שהאשים את הממשלה בגלוי בעיות

מחתת למגדלים הירוקים, הדומים לבצלים צנקים, של הבנין שהיה פעם כנסייה רוסיית, הצטופפו עשרות רבות של ערבים, בכפיות ובתרבושים עטופים-לבן, שוחחו בלחשי הם חיכו לעורך-דינם, של איבעת העצורים, שמואל תמיר, שכמעט אחר: לרגל העליה ל-הר ציון היה עליו לעבור מאה מכוניות בדרך. לבסוף, ימים מעטים לפני סיום החופש, הודיע משרד החינוך שיקבל את רוב המפ-טרות חזרה לעבודה. אולם ההוראה לא היו ברורות, ואלפי מורות לא ידעו, עד הרגע האחרון, במש, אם התקבלנה ואם לאו. טראגי ביותר היה גורלן של הצעירות שגמרו רק השנה את הסמינריון, ולא נכנסו עדיין להור-אה: להן הודיעו במפורש כי לא תתקבל-נה לעבודה. אחרי שהתכוננו משך שנים למק-צוע, אחרי שמנהיגי המדינה קראו להן לר-אות בו שליחות, נאלצו לחפש עבודה מא-הוריי מכונית-כתובה במשרד. הקאריירה שלהן בהוראה באה למעשה לקצה עוד לפני שהת-חילה לימודיהן היו מבובזים. אמרה מורה ממורמרת, שלא ידעה אם נתקבלה לעבודה ואם לאו: "משך שנים התלוננו באוזני המורים החתיקים בבית-הספר שלנו שהמורים החדשים לא שויים כלום, שאיננו מתמסרים לעבודה כמו שהם, החתיקים, עשו כשהיו צעירים. אבל איך אפשר לדרוש ממורים להאות בהוראה ייעוד בחיים, אם מתייחסים אליהם כאל כלבים מצורעים?"

אחרי חקירה ודרישה נתבררה זהותה ללא ספק, והיא הורשתה להצטרף אל בעלה, לשבת בנצרת. עברה שנה וחצי ולפתחיה נולדה עוד בת. הכל הלך למישרין, עד שלפני חודשים קיבלה פתחיה צו גירוש ללבנון. היא פנתה לשר המשטרה, בכור שיטריה, אשר דחה את הצו עד סוף ספטמבר. בשבוע שעבר פנה בא כוחה של פתחיה, עורך דין נימר אליהאחרי, לבית הדין העליון לצדק, דרש צו על תנאי נגד המושל הצבאי של נצרת, משרד הפנים ומשטרה נצרת. האחארי טען שהתינוקת היא ללא ספק אזרחית ישראל, אין כל זכות לגרשה. מאחר שהיא בגיל כזה, בו היא זקוקה לאמה, אין זכות לשלטונות ישראל לגרש מחוץ לגבולות גם את האם.

מועמדת-דגירוש פתחיה עטאלדה וינדיה עפיפי, עפאף-ופתחי אורחות התינוקת לא היתה מפוקפקת

בית הדין העליון הוציא את הצו המבוקש. התינוקת הצילה את האם.

משפט

אהבה אסורה

כמעט ריק, השופט יצחק קיסטר, חבוש בכיפתו השחורה, ישב לבדו, קרא את פסק הדין בענין המפורסם של הקידושין שנערכו עליידי עורך-דין דוד גנור לזוג אהרון כהן ובלה בוסליק (העולט הזה 763, 824). הזוג עצמו ופרקליטם הלוחם בלטו בהעדרם — אף כי הוזמנו כחוק.

היה זה הפרק האחרון (לפי שעה) של מלחמת הרבנות, בזוג, שביקש לקדש את אהבתו, לא יכול היה לעשות זאת בגלל מנהגים מעובשים מלפני ימי הביניים. הרבנות סרבה להשיא את הכהן עם גרושה.

קרוב לסף היאוש, שמע הזוג כי גנור הצליח לערוך קידושין בניגוד לרצון הר-בנות, זכה להכרה משפטית. השנים פנו לגנור, שהשיא אותם בעצמו, על סמך התנהח הנכונה שדת ישראל אינה מחייבת את נוכ-חותו של רב. אולם הפעם לא היה הקרב המשפטי כה קל: משום מה הועבר המשפט לשופט הדתי ביותר בבית-המשפט המחוזי, והלה לא מצא, משום מה, זמן לטיפול זריו בעניין. נירות חשוכים נעלמו.

חרם לערבים. השבוע, אחרי שהכנסת העבירה את חוק הנשואין והגירושין, שהפ-קיר את הענינים האישיים של האזרחים למנהגי הגטו, התפנה השופט-הניירות נמ-צאי, ופסקהדין ניתן: הנשואין אינם "חופסיים".

נימוקיו של השופט התאימו לכל הפרשה: הוא הסתמך על חקנות שחוקקנו בכנס רבני ישראל ושפורסמו ביריעות משרד הדתות קול התורה, לפיו הטילו הרבנים חרם על כל עד המשתתף בקידושין-ללא-רב. נימוק שני: הכנסת החליטה להעביר עניינים אלה לשיפוט רבני.

גנור התכונן להגיש ערעור לבית המשפט העליון, אך הזוג לא היה מעוניין בכך במי-יחד. אמנם השופט והרב יכלו לבטל את רשמיות נשואיהם ולהפוך לממור כל פרי אהבתם אולם אפילו לפי חוקי הכנסת לא

דין לצורך גישול, היה ברור כי קבלת בק-שתו של תמיר תתפרש, בעיני הציבור, כסי-טירת-לחי לממשלה. כנגד זה עמדה התביעה הגדולה כי המוסד העליון, הבלתי-תלוי, ימי לא את תפקידו הקדוש בלי מורא ובלי משוא פנים

אחרי כחצי שעה בלבד חזרו השופטים, הודיעו: על המפקד הצבאי (שחתם על צו הגירוש) ועל המפקח הכללי של המשטרה להופיע ולהראות נימוק (אם ישנו כזה) מדוע לא יבוטל הצו. כדי למנוע התחמקות מן האחריות, הוסיפו השופטים הוראה בלתי-רגילה: שכל אחד מן השניים יענה בנפרד.

היה זה הנצחון הגדול הראשון של הצדק על העוול בפרשת אברגוש, נצחון מוחיר של עצמאות השופט הישראלי. כאשר עטו אנשי הכפר לברך את תמיר, הזחיר אותם: "המערכה טרם נסתיימה!" אחר נחשו לחזום לתל-אביב. היה עליו לעבור שוב את מאת המכוניות בכיוון הפוך.

התינוקת הצילה את אמא

חטן עטאללה ברח מעבר לגבול שעה ש-כבש צה"ל את נצרת, השאיר אחריה את אשתו, פתחיה עטאללה, עם ילדם, סלאח (4). כעבור זמן מה הגיעו אל פתחיה שמו-עות מעודדות: בעלה נשאר בחיים, מת-גורר בלבנון. היא החליטה, למרות הריגונה, לתצות את הגבול, להצטרף אליו.

אך כן בזמן החילט בעלה לעשות ממש כמוה: הוא השיג רשיון לחזור לישראל, להצטרף אל משפחתו. שעה שהגיעה הידי-עה אל פתחיה כבר נולד ילדה השני. יחד אתו חצתה את הגבול, הפעם בכיוון החפוף, ביקשה להצטרף אל בעלה, לפי הסעיף של איחוד המשפחות.

* מסורת עתיקה היא בכפר אברגוש ללבוש תרבושים אלה ולא כפיות, כנראה כדי להיבדל מן הכפרים בסביבה אשר אבר-גוש בו להם. המוכתר הגולה אבריעלי הוא אחד המעטים הכופרים במסורת זו.

** אף כי המשטרה לא הרשתה לשני הגו-ליט במגיד-אל-כרום לעזוב כפרם ולהצהיר בבית משפט את ההצהרה שבבועה, הדרושה להגשת בקשה לציריל-תנאי, מעטה שאין לו תקדים.